

A szabályozási háttérrel röviden

Cikkünk aktualitását az adja, hogy **2023. július 24-én hatályba lép, a panaszokról, a közérdekű bejelentésekről, valamint a visszaélések bejelentésével összefüggő szabályokról szóló 2023. évi XXV. törvény** (a továbbiakban: új Panasztörvény v. Törvény), amely az állami szervekkel és a helyi önkormányzati szervekkel kapcsolatos panaszok és közérdekű bejelentések kezelésén túl, nem csak az állami szférára, hanem a magán szektorra nézve is szabályozza a visszaélés-bejelentések kezelésének rendjét és a bejelentők védelmét – így a törvény **személyi hatálya a magyar vállalkozások jelentős részére is kiterjed.**

A jogalkotó az EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS (EU) az uniós jog megsértését bejelentő személyek védelméről szóló 2019/1937 IRÁNYELV (2019. október 23.) rendelkezéseinek megfelelő szabályozási kötelezettségének tett eleget az új törvény megalkotásával, ugyanakkor fontos kiemelni, hogy az új Panasztörvény a visszaélés-bejelentések kezelésére vonatkozó szabályozás megalkotása mellett, lényegében az Irányelv rendelkezésein és a hazai gyakorlaton alapuló módosításokkal, kiegészítésekkel és technikai pontosításokkal újrakodifikálja – és a hatályba lépésével egyidejűleg hatályon kívül helyezi – az állami és a helyi önkormányzati szervezeteknél 2014-től alkalmazott, a panaszokról és a közérdekű bejelentésekről szóló 2013. évi CLXV. törvény rendelkezéseit és jogintézményeit.

Írásunkban **az új Panasztörvény azon rendelkezéseivel foglalkozunk** kifejezetten, **amelyek a magánszektor egyes meghatározott szereplőire nézve is kötelezettségeket állapítanak meg**, mivel egyes foglalkoztatók tekintetében **a határidő a törvény hatályba lépésének napja.**

A szabályozás célja

A visszaélés-bejelentés szabályozásának igénye az uniós szakpolitikák minden területén megjelenik, és az uniós jogot és a közérdeket érintő veszélyek, sérelmek, visszasságok (a továbbiakban: visszaélések) – mint a társadalom jólétét fenyegető kockázatok – megelőzéséhez, feltárásához, és a megfelelő fellépéshez fűződő érdekén alapul. A hivatkozott Irányelv célkitűzése, hogy az Unió egészében megfelelő minimumszabályokkal biztosítsa az uniós érdekeket sértő visszaélések kiküszöbölésében kulcsfontosságú szerepet betöltő, visszaélést bejelentő személyek védelmét. A visszaélés-bejelentés jogintézménye nem újkeletű, a korábbi hazai joggyakorlat is ismeri ezt, azonban az Irányelven alapuló új Panasztörvény tovább növeli az egyes jogalanyok elszámoltathatóságát, az átláthatóságot, s számos vonatkozó kötelezettséget a magánszektor szereplőire is kiterjeszt. Az egyes - a jogszabályból folyó - kötelezettségek teljesítését a kormányhivatalok foglalkoztatás-felügyeleti és munkavédelmi hatóságai ellenőrzik, amelyek szükség esetén közigazgatási intézkedéseket és szankciókat is alkalmazhatnak, de szabályozást nyertek a bejelentő személyeket védő jogok is.

A visszaélés-bejelentésre vonatkozó szabályok alkalmazása

A törvény 17. §-a értelmében a visszaélés-bejelentésre vonatkozó új rendelkezéseket akkor kell alkalmazni, ha a törvény 1. mellékletében felsorolt jogszabályok, illetve uniós jogi aktusok az egyes visszaélések, jogsértések bejelentésére, illetve a bejelentők védelmére vonatkozóan eltérő szabályokat nem állapítanak meg.

A jogalkotó az új Panasztörvény II. fejezetében rendelkezik a

- a foglalkoztató által létrehozott visszaélés-bejelentési rendszerről (5. alcím),
- az állami és önkormányzati szervek belső visszaélés-bejelentési rendszeréről (6. alcím),
- az egyes állami szervek által létrehozott elkülönített visszaélés bejelentési rendszerekről (7. alcím), és
- a **visszaélést bejelentők védelméről** (8. alcím).

A III. fejezetben a **bejelentővédelmi ügyvédre** vonatkozó rendelkezések kaptak helyet. A bejelentővédelmi ügyvéd alkalmazására területi okokból most nem térünk ki részletesen, de ez a jogintézmény a vállalkozások jogszabályból eredő feladatainak ellátását könnyíti majd meg.

Kiknek kell belső visszaélés-bejelentési rendszert létrehozniuk?

A törvény hatálya alá tartozó, a magánszektorban, illetve a közszférában működő egyes foglalkoztatókat és a számukra előírt visszaélés-bejelentéssel kapcsolatos kötelezettségek teljesítésének határidejét az alábbi táblázat szemlélteti. Fontos, hogy az értelmező rendelkezése szerint foglalkoztató mindenki, aki természetes személyt foglalkoztatásra irányuló jogviszony keretében foglalkoztat.

	Kötelezettek	Visszaélés-bejelentéssel kapcsolatos kötelezettségek teljesítésének határideje
MAGÁNSZEKTOR	1. kevesebb, mint 50 személyt foglalkoztatók (kivéve a 18.§ (2) bekezdés szerinti foglalkoztatót) <i>Jogszabályi hivatkozás: A Tv. 18. § (4) bekezdése</i>	<i>Nem kötelező a belső visszaélés-bejelentési rendszer bevezetése és a bejelentővédelmi ügyvéd vagy más, külső szervezet alkalmazása is opcionális</i>
	2. legalább 50, de legfeljebb 249 személyt foglalkoztatók <i>Jogszabályi hivatkozás: A Tv. 18. § (3) bekezdése, 56.§ (1) bekezdés</i>	2023. december 17.
	3. legalább 250 főt foglalkoztatók <i>Jogszabályi hivatkozás: A Tv. 54.§ bekezdése</i>	2023. július 24.

	<p>4. a foglalkoztatottak létszámától függetlenül</p> <p>a) a pénzmosás és a terrorizmus megelőzéséről és finanszírozásáról szóló 2017. évi LIII. tv. 1.§ (1) és (1a) hatálya alá tartozó foglalkoztatók,</p> <p>b) a Magyarországon bejegyzett és az EU határain kívül engedélyesként vagy üzemeltetőként tengeri olaj és gázipari tevékenységet folytató foglalkoztatók,</p> <p>c) a 376/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet hatálya alá tartozó foglalkoztatók,</p> <p>d) a Magyarország területén tartózkodó magyar és nem magyar lobogójú, üzemben lévő úszólétesítmény üzemeltetői</p> <p><i>Jogsabályi hivatkozás: A Tv. 18. § (2) bekezdése, 56.§ (2) bekezdés</i></p>	<p>2023. július 24.</p>
<p>KÖZSZFÉRA</p>	<p>5. Ha a foglalkoztató – a 6. pontban felsorolt kivételekkel-</p> <p>a) állami szerv,</p> <p>b) helyi önkormányzat,</p> <p>c) állami szerv vagy helyi önkormányzat irányítása vagy felügyelete alatt álló költségvetési szerv, vagy</p> <p>d) az állam vagy helyi önkormányzat tulajdonában vagy a fenti pontokban meghatározottak tulajdonosi joggyakorlása alatt álló szervezet, gazdasági társaság</p> <p><i>Jogsabályi hivatkozás: A Tv. 30. § (1), 31.§ (1) bekezdése, 57.§</i></p> <p>6. Az 5. pontban felsoroltaktól eltérően, ha a foglalkoztató - 10 000 főnél kevesebb lakosú település helyi önkormányzata, illetve az 5. pont (b-d) pontjában foglalt foglalkoztató, amely 50 főnél kevesebb személyt foglalkoztat</p>	<p>2025. január 1.</p> <p><i>Nem kötelező a belső visszaélés-bejelentési rendszer bevezetése, a belső visszaélés-bejelentési rendszer bevezetése saját elhatározáson alapuló lehetőség.</i></p>

	<i>Jogszabályi hivatkozás: A Tv. 31. § (2) bekezdése</i>	
--	--	--

Mi a visszaélés?

A Törvény szerint visszaélés a jogellenes cselekmény, vagy mulasztás. A jogszabály a belső visszaélés-bejelentési rendszerbe megtehető bejelentések körét, az Irányelvhez képest tágabb körben határozza meg, mivel az Irányelv tárgyi hatálya alá tartozó információkra vonatkozó bejelentések körét kiterjeszti egyéb információkra vonatkozó bejelentésekre is.

Mi a visszaélés-bejelentő rendszer?

Az Irányelv szerinti **belső bejelentési csatornát**, – ahol a bejelentő a foglalkoztató tevékenységével kapcsolatos visszaélést/feltételezett visszaélést bejelentheti – a jogalkotó a törvény 5. alcímében foglalt rendelkezések között, ún. **belső visszaélés-bejelentési rendszerként** alkotta meg.

A **külső bejelentési rendszer** - a 7. alcím rendelkezéseinek megfelelően-, **az egyes állami szervek által létrehozandó, elkülönített visszaélés-bejelentési rendszert** jelenti, melynek ismertetésére jelen cikkünkben a terjedelmi korlátok miatt nem térünk ki. De fontos információ, hogy a külső bejelentési rendszer működtetésére a törvény azokat a szerveket jelöli ki, amelyek az uniós jogi aktussal védett körben Magyarországon feladat- és hatáskörrel rendelkeznek, mely szervek elkülönített visszaélés-bejelentési rendszerébe **bárki bejelentést tehet**.

Az új Panasztörvény szerint **a belső visszaélés-bejelentési rendszerben a bejelentést írásban vagy szóban lehet megtenni, de a bejelentési csatorna típusára vonatkozóan nem tartalmaz további előírást**. Az Irányelv (53) Preambulum rendelkezése kimondja, hogy „ha a bejelentő személy személyazonosságának bizalmas jellege biztosított, az egyes, **a magán szektorban és a közzférában működő jogalanyok maguk dönthetik el, hogy milyen típusú bejelentési csatornát hoznak létre**. Konkrétabban a bejelentési csatornáknak lehetővé kell tenniük, hogy a személyek írásban tegyenek bejelentést, és hogy a bejelentéseket postai úton, panaszdoboz(ok)on vagy online – intranetes vagy internetes – platformon keresztül nyújtsák be, vagy szóban, telefonos forródróton vagy más hangüzenetküldő rendszer útján, vagy akár mindkét úton bejelentést tegyenek. A bejelentő személy kérésére e csatornákon keresztül lehetővé kell tenni a személyes találkozók útján történő bejelentést is.” Az új Panasztörvény a bejelentések megtételének módját az Irányelv előírásai szerint határozza meg.

Ki a bejelentő?

Az Irányelv szerint a bejelentő olyan természetes személy, aki munkavégzéssel kapcsolatos tevékenységével összefüggésben szerzett, jogsértésre vonatkozó információt jelent be, vagy hoz nyilvánosságra. A törvény 20.§ (2) bekezdése az Irányelv ezen logikáját követi a bejelentő meghatározásánál, **és a szabályozást olyan személyekre is kiterjeszti, akik – noha nem minősülnek munkavállalónak – kulcsszerepet játszhatnak az egyes jogsértések feltárásában, és munkavégzéssel kapcsolatos tevékenységükkel összefüggésben gazdaságilag kiszolgáltatott helyzetbe kerülhetnek a foglalkoztatóval. Ilyenek lehetnek**

például az alvállalkozók, vagy a társasággal egyéb szerződéses jogviszonyban állók, mint például a beszállítók.

A törvény visszaélés-bejelentésre vonatkozó II. fejezete a visszaélések bejelentése és kezelése kapcsán meghatározza:

- a bejelentés alaki, és az ahhoz kapcsolódó dokumentációs és tájékoztatási, valamint visszaigazolási kötelezettségeket,
- a bejelentés kivizsgálására irányadó eljárási határidőt, illetve a kivizsgálásával, vagy a vizsgálat mellőzésével kapcsolatos eljárási szabályokat,
- a beérkező bejelentések fogadása során a személyes adatok bizalmas kezelésére, a személyes adatok kezelésének adatvédelmi jogszabályoknak megfelelő működtetésére és a titkosságra vonatkozó szabályokat,
- a bejelentő tájékoztatására,
- illetve a visszaélést bejelentők védelmére vonatkozó szabályokat is.

A belső visszaélés-bejelentési rendszer működtetésére kötelezett foglalkoztatók számára az új Panasztörvény egyértelmű és konkrét kötelezettségeket tartalmaz, azonban **a kötelezett felelősége, hogy a visszaélések bejelentésének fogadására vonatkozó folyamatait úgy terveze meg, és a bejelentések kezelésének eljárásrendjét úgy alakítsa ki, hogy az a szervezet sajátosságaihoz igazodjon és a jogszabályban foglalt kötelezettségek maradéktalan teljesítésére alkalmas legyen.**

Forrás: https://mkvkok.hu/szakmai-cikkek/visszaszamlalas-startol-a-belso-visszaeles-bejelentesi-rendszer?utm_source=ado.hu&utm_medium=cikk&utm_campaign=MKVKOK